

Tule
Meiega!

„Rahva nimel, maal ja linnas“

19. septembril toimub Rakveres,
Aqva Hotell & SPA konverentsikeskuse saalis Suur Rooma
kell 18.00–20.00 kohtumine

„Rahva nimel, maal ja linnas“. Külla tulevad Keskerakonna
esimees, peaminister **Jüri Ratas** ja Riigikogu asespiiker **Enn Eesmaa**.

Hind 0,78 €

KESKKNÄDAL

ISSN 1406-9083

9 771406 908009

Ilmub aastast 1999

Nr 34 (1065) 30. august 2017

RAHVA POLIITIKALEHT

Märt Sults: Koolis tuleb teha iga päev imesid

Kauaaegne Tallinna Kunstigümnaasiumi direktor Märt Sults on nüüd juba üle kahe aasta Riigikogu liige. Kuid enne 1. septembrit hakkab tal ikka veel ka nüüd süda kiiremini lööma, ning lapsi linnas vaadates saadab ta neid õpetajapilguga. Hariduselus toimub suur muutus, sest 1. klassi läheb tänava rekordarv õpilasi ning koolivaheage hakkab olema senisest rohkem.

Kas 1. septembri eel on endisel koolijuhil tunne kuidagi teistmoodi kui kolleegidest poliitikutel Toompeal?

Süda hakkab kiiremini lööma. Muidugi mõjutab varasem 30-aastane koolitöö kogemus 1. septembri eel tugevasti. Tunnen ka nüüd neid kooliga seonduvaid muresid ja rõõme. Õpetaja elustiil ja õppeaasta algus, tööaeg ja aastaegade vahetumised käivad koos koolieluga ja õpilastega. Kuna ma ise sel sügisel koolis koos lastega ei ole, neid kallistada ja julgustada vahetult ei saa, siis tervitan neid plakatitega linnas. Need ei ole tavalised plakatid, vaid energiat täis sõnumikandjad!

Mida ütleksite esimese koolipäeva puhul, kui oleksite endiselt koolidirektor?

Ütleksin, et ees ootab 175 toredat õpipäeva, mis toovad endaga rõõme ja ka muresid. Tervitan neid säravaid silmi, mida on täis koolimaja ja kooliõu. Meie, õpetajad, tahame anda oma teadmisi ja oskusi ning õpilased tahavad saada osaks nendest teadmistest. Õpetajad, pidage meeles, et klassi tulevad lapsed ootavad teilt imet, iga tund ja iga minut! Andke neile siis see ime, kui kõige targem ja armsam inimene.

Küsiksin lastelt: Kas te juba kibelete raamatute lahtitegemise järele? Kas teate, et peate nüüd olema õige mitu tundi järjest koolipingis ja nautima seda? Kuid kõik see „kannatamine“ avab teile ka maailma järjest laiemini.

Sel aastal läheb esimesse klassi rekordarv koolijütse. Kas koolid ja õpetajad saavad nende õpetamisega hakkama?

Selleks õppeaastaks on rivis kõik algklasside õpetajad, kes õpetada saavad, ning koolides on kvalifikatsiooninõuete kohaselt õpetamas pedagoogilise hariduse saanud õpetajad. Paljud õpetajad, ka algklasside omad, täiendasid end ja õppisid vahepeal ümber muude ainete õpetamisele, kuid nüüd on neid vaja töötama oma õpitud erialal. Algklasside puhul ei saa palju eksperimenteerida, kuidas õpetada. Need on isiksuse kujunemise puhul lapsele kõige tähtsamad aastad, ning siin ei saa paljusid uusi õpetamismudeleid kasutada. Tuleb teha sisemist tööd laste hinge ja tahteduga, süstida õppimise ja lugemise alget. 5–9. eluaastani peab õpiharjumus ja uudishimu olema tekkinud, sest hiljem on seda väga keeruline „vigade parandusena“ teha.

OOTAB 1. SEPTEMBRIT: Endine koolijuht Märt Sults ütleks avaaktusel, et ees ootab 175 toredat õpipäeva, mis toovad endaga rõõme ja ka muresid. Foto: Facebook.

Loe edasi lk 3

JUHTKIRI

Head uut kooliaastat!

MAILIS REPS, haridus- ja teadusminister

Tarkusepäev loob igal aastal erilise meeleolu – piduliku, ootusäeva – ja ühtlasi ka pisut mureliku, sest ees seisab ju pikk ja pingeline kooliaasta. Kõik asjaosalised loodavad kordaminekuid ja algavaks kooliaastaks on tehtud mitmeid ettevalmistusi nii kodus kui ka koolides. Ettevalmistusi on teinud ka Haridus- ja Teadusministeerium; üheks näiteks sellest on 23. augustil esitletud haridussüsteemi aasta-analüüs.

Kui 2016. aasta analüüs keskendus probleemidele, siis tänava saame rääkida olukorra paranemisest ja Eesti hariduse tugevusest. Kõigepealt väärib märkimist, et meie 14–15aastaste õpilaste teadmised ja oskused on rahvusvahelises võrdluses väga head. Paremini saab alati, kuid viimane PISA uuring näitas, et olime parimate hulgas kõigis kolmes valdkonnas – lugemises, matemaatikas ja loodusteadustes. Küllap näitab see õpetajate ja õpilaste head koostööd, aga kindlasti ka kodude toetavat osa ning lastevanemate huvi õppimise ja klassivälise tegevuse vastu. Kaasatud lapsevanem toetab kooli püüdlusi ja pakub lapsele ka kodus häid õppimisvõimalusi.

Rõõmu teeb tänavune õpetajate palgakasv, ja seda nii koolides kui ka lasteasutades. Õpetajate miinimumpalk tõuseb tänava kahel korral ning alates septembrist jõuab see 1050 euroni; keskmine palk 1260 euroni. Riiklike sihtotstarbeliste toetuste abil saavad kohalikud omavalitsused viia magistrikraadiga lasteaiasõpetaja palga samale tasemele õpetaja palgaga koolis. Omavalitsused saavad toetust ka tugispetsialistide arvu suurendamiseks ning tekib võimalus tõsta ka nende töötasu.

Tuleb arvestada, et erivajadustega õpilaste hulk paraku kasvab ning koos sellega nõudlus tugiteenuste järele. Tugiteenuseid vajavad ka kutsekoolid, sest enne põhikooli või kutsekooli lõpetamist õpinguid katkestanud on endiselt liiga palju. Vanusegruppis 18–24 on 11% neid noori, kes ei õpi ega tööta, ja seepärast on vaja pakkuda neile valikute tegemiseks uusi võimalusi. Selleks võiks olla õppimiskohustuse rakendamine kuni 18. eluaastani ja laiendatud orientatsioonista kasutamine kutsehariduses.

KESKMÖTE: Õppida pole kunagi hilja, ja üks iga uus teadmine või oskus kulub kindlasti tulevikus ära.

Rõõmustav on noorte osaluse kasv noorsootöös, huvi tõus loodusainete vastu ning Eesti kõrghariduse populaarsus välisliõpilaste hulgas. Huvitavat koolielu edendavat on rohkemgi. Põhikoolis uuendatakse ujumisõpetust, mis lubab vältida senisest enam veeõnnetusi ning aitab kaasa õpilaste kehalisele arengule. Õppekavade arenduses on tähtsal kohal ainekavade korrastamine; kehalises kasvatuses eelkõige õpilaste liikumisharrastuse arendamine. Rahvastikuränne on tinginud muutuste tegemise koolivõrgus. Praegu on riigigümnaasiume 10, aastaks 2023 on neid kavandatud 24.

Arvestades õpilaste arvu vähenemist maapiirkondades, on vaja kaaluda, kuidas saaks pakkuda õpilastele endiselt kodulähedast kooliskäimisvõimalust. Lisaks katsetatakse koolijuhtide töö hindamise uue mudeliga. Tegemist on pilotprojektiga ja selles osalemine on vabatahtlik. Töös on ka õpetajate õigusi puudutav seaduseelnõu, sest turvalisuse tagamiseks koolis on vaja meetmeid, mis lubaksid välistada ohtlikud olukorrad ja kaasõpilaste segamise koolitunnis. Aruteluks on parlamenti teel ka parandused põhikooli- ja gümnaasiumiseadusse ning uus kõrgharidusseadus.

Eriti oluliseks pean täiskasvanute elukestvas õppes osalemist. 28,5% Eesti täiskasvanuist on praegu ikka veel ilma erialase hariduseta, ja see takistab töökoha leidmist kõige rohkem. Osalemine tööelus on aga inimesele kõige olulisem tulemaks toime ning tõestamaks oma toimetulekut ja isiklikku väärikust. Võtkem siis eeskujuna kasvõi Tanel Padarist, kes on jõudnud gümnaasiumi järel juba kõrgkooli. Õppida pole kunagi hilja, ja üks iga uus teadmine või oskus kulub kindlasti tulevikus ära.

Pihlakate järgi vaadates on tulekul pikk ja ilus stigis. Loodan, et uues kooliaastas on rõõme nii õpilastele ja haridustöötajale kui ka lapsevanematele. Soovin kõigile, kes õppimisest mistahes vormis ja viisil lugu peavad, jõuda ja häid mõtteid erinevate õppimisvõimaluste märkamisel ja kasutamisel.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5

Email: kesknadal@kesknadal.ee Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 573
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465
Reporter-toimetaja Aivar Jarne aivar@kesknadal.ee 6 274 583

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Liituvad vastasedki

Augusti lõpuks on selge, millised valimisliidud kandideerivad. Tallinnas on nende konkurents kõige suurem, sest valijatele on end pakkumas pool tosinat valimisliitu – endistest mõteteakaslastest kuni endiste oponentideni.

Enim kõneainet on pakkunud valimisliit „Tegus Tallinn“ ja „Edgar Savisaare valimisliit“, mis mõeldud nädalavahetusel arutasid omavahel liitumist. Nagu arvatud, leidsid endised rivaalid ühise edasiminekutee, ning nüüd hakkab juttu erinevatest koostöövormidest, mis annaksid ainet ka meediapilti pääsemiseks, tulema kõvasti, kuni valimisteni välja.

Et valimisliite veidigi tõsiselt võetaks, avaldavad valimisliidud järjest ka oma programmilisi lubadusi, mis üksteist üle trumbates lubavad kogu maal ja rahval elujärge parandada, aga lõpuks nende lubaduste järgi keegi talitama ning vastutama ikka ei hakka. Näiteks Savisaare valimisliit avalikustas valimisprogrammi, milles seisab, et linna esimene eesmärk on linnaelaniku elu mugavamaks tegemine. „Linn peab elanikule pakkuma teenuseid paremini kui turg seda suudaks,“ seisab programmis. „Kõik linnaelanikud on võrdsed: eestlased ja venelased, mehed ja naised, noored ja vanad“ – see on teine põhiline valimisloosung.

Parema ja mugavama elu ning võrdsuse saavutamise meet-

meteks on programmdokumentis näiteks tasuta ühistransport, korralik emakeelne haridus nii eesti- kui ka venekeelsetele lastele, sundtunnike võimalus lõpuks oma kodu erastada nagu on saanud teha kõik teised, võimalus oma linnaosas ujumas käia või jalgrattaga rahulikult sõita. Lubatakse lisaks Tallinna TV-le ka munitsipaalraadiot, nelja lapsega peredele tasuta parkimist, Lasnamäele trammitee ehitamist.

Keskerakonna peasekretär Mihhail Korb kommenteeris seda liitumist, et „Tegusa Tallinn“ ja „Edgar Savisaare valimisliidu“ lähenemise tingib tõenäoliselt muu hulgas kandidaatide puudus ning toetuse vähenemine. Ta tõi välja, et Jüri Mõis noolib arusaadavalt Edgar Savisaare „rumalaid Lasnamäe häali“, nagu endine isamaaliitlane Mõis seda väljendas, kuid teise osapoole puhul on küsimus keerukam. „Arusaamatu, millist kasu saab olema valijatele Savisaare ja Ivanova liitumisest ärimeestega, kelle vaated pole ilmselgelt tsentristlikud. Tundub, et mõlemad pooled on volikogukohtade nimel ja Keskerakonna senitehtu peatamiseks valmis enda nägu ja retoorikat kardinaalselt muutma.“

On selge, et pealinnas on valimisliite liiga palju ja kõigile valijaid ei jätku. Nii ongi endised poliitilised rivaalid häda sunnil valmis koostööks.

Kaareli kraaksatused

Tarandite pere tegevus on jätnud eesti rahva mälu olulise jälje. Pereema Mari koolitas juba nõukogude ajal Eesti Raadios inimesi ilusat eesti keelt oskuslikult kasutama.

Sotsist pereisa Andres juhtis vahepeal peaministrina riiki ja tegi ilma Euroopa Parlamendis. Aeg-ajalt „vimkasid visata“ armastav vanem perepoeg Indrek sai kuulsaks lastesaatega televisioonis ja valiti Euroopa Parlamenti isa tegusid jätkama.

Seevastu noorem poeg Kaarel (pildil) on pisut kurjema iseloomuga. See mees pole kindlasti nii muhe kui tema isa ja vanem vennas.

Austavaks ülesandeks peab ta parteide järelevalve „inspektorina“ (Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni aseesimehena) kõige rohkem peale hüpata just Keskerakonnale. Seda teeb ta erilise mõnu ja hingevärinaga.

Värskest on ka meeles tema kurjustamine: miks Tallinnas saavad vanurid tasuta kinos käia?! No tee, mida sa tahad, Tallinna linnavõim! Ikka kleebib Kaarel sulle külge midagi „mustahõngulist“. Kaareli arvates on sisuliselt kõik, mida Tallinna linnavalitsus teeb, korruptsioon, ja veel ka valimisreklaam takkapihta!

Töötades Eesti Rahva Muuseumis (ERM) suure palga saajana ei suuda see juba täisikka jõudnud noormees küll aru saada, miks linna vanuril oleks üldse vaja linnapoolset apteegitoetust, tasuta ühistransporti, linna odavat toidupoodi ja sünnipäeva-toetust. Keskmine pension on ju vaid 300 euro piirimail!

Aga mitte ainult Keskerakond pole tema arvates paganlikul teel. Ka minister Jevgeni Ossinovski saab Kaarel Tarandi käest sarjata. Tänavu jaanuaris Õpetajate Lehes ilmunud artiklis „Ossinovski viinaviga“, kirjutas Kaarel Tarand järgmist:

„Võitlus alkoholiga iga hinna eest, olgu selleks hinnaks kas või rahva sotsiaalne tervis, võiks kokku võtta minister Jevgeni Ossinovski algatatud alkoholi leviku piiramise kampaania. Paraku paistab, et minister on oma sõjaratsa valinud pelgalt poliitoloogilistel kaalutlustel, mitte siirast soovist lahendada ühiskonna heaolu kasvu takistav probleem.“

[...] Järelikult ei tohiks ka otsust langetada enne, kui kahjude tabeli kõrvale pole panna kasude tabelit, kus oleks alkoholi liigtarvitamise tõttu purunenud suhete kõrval kirjas ka tänu mõdukale joomisele üldse tekkinud ja arenenud suhted.“

Teisi ajakirjanduses sarjates peaks Kaarel Tarand ikka ise eeskujulik inimene olema. Aga ei! Ta ei ole seda mitte.

Eesti Päevaleht paljastas 22. augustil Kaarel Tarandi selgelt korruptiivse ärietoimingu – koostöös ERM-i direktori Tõnis Lukasega oma üliõpilasorganisatsioonilt Eesti lipuga seotud meenete tellimise.

Tehti põhjalik audit, ja mis selgus: avastati risk, et riigieelarveline raha ei kulugi kogu mahus muuseumi põhitögevusele. Eraldi analüüsiti veel ERM-i muuseumipoodi ja restorani. Nii selgus, et jäljetult on kadunud pool tonni Brüsseli kapsast! Vanasti oli „kapsas“ parooliks igasuguste suurte rahatehingute varjamisel. Kuidas see täna Kaarel Tarandi abijuhtimisel ERM-is toimub, pole veel selge.

Kui nüüd siinkirjutatust lühimemo teha, võttes aluseks Kaareli segase alkojutu Õpetajate Lehes ja lisada sinna juurde veel ka kadunud kapsad, siis on igati paslik lõpetuseks tsiteerida Andrus Kivirähu raamatut „Rehepapp“. „Seekord hakkas sisikond harjumatul kange märjukese vastu mässama. Kaarel kraaksatas, ning oksendas otse voodisse,“ kirjutab Kivirähk.

HIIBUSE NÄDAL

Märt Sults: Koolis tuleb teha iga päev imesid

Algus esilehel

Soovin eriti jõudu esimeste klasside õpetajatele ja õpilastele. Et see õpihüü, mis alguses on ja mida luuakse, ei kaoks ülejäänud kooliaja jooksul.

Mis on õpetamise eesmärgiks laiemalt? Kas lapse enesehinnangu tõstmine targemaks saamise läbi või selle madalamini hindamise kaudu, nagu on vastandanud osa hariduse asjatundjaid?

Hinnete panemisega ei tee lapse enesehinnangut paremaks ega halvemaks. Meil on olnud kaua aega viie-palli-süsteem ehk ka kümne-palli-süsteem, kui arvestada, et näiteks 3+ või 5- on omaette hinded. Kujundav hindamine, kus kirjeldatakse noore arenguprotsessi, on hea, kui hinnatakse mitte hetketaset, vaid nihet paremuse või halvemuse poole, võrreldes varasemaga. Viielist õpilast hoida viielise tasemel on lihtne, võrreldes sellega, kui teha kolmelisest õpilasest neljaline, kahelisest kolmeline. Kujundav hindamine järgib seda, kust sa pihta hakkad ja kuhu oled välja jõudnud. Läbitõttamist nõuavad veel meetodid, mis paneksid omavahel seoses numbrilise hindamise või jälle vastupidiste toimingute vastavuse ning tõepärasuse. Et sellest saaksid väljaspool kooli ühtemoodi aru ka teised asutused, sealhulgas tulevased tööandjad, kulub veel palju aega. Osadel õpetajatel ja koolidel on aga kujundav hindamine muutunud kaitsekilbiks, et varjata tegemata tööd. Kopeeritakse

eelnevaid mudeleid, ning see ei ütle õpilase taseme kohta kellelegi midagi. Pole tarvidust neli lehekülge kirjeldada, et „täna olid tubli, said kaks sõna selgeks, ja kui saad kolmanda, oled veel tublim, ning saad tulevikus parema elujärje“. Motivatsioon ja edukas-olemise-tunnetus on vajalik, kuid praegusel etapil on selgus edukusest õpilastel ja lapsevanematel (miks mitte ka õpetajatel?) tugevasti ähmastunud...

Mismoodi ähmastunud?

Kui õpilast tuleb hommikust õhtuni torkida selle pärast, et ta saaks aru, mida tal on edukaks olemiseks vaja, siis kipub motivatsioon nii õpilase kui ka õpetaja poolel ära kaduma. Ka hindelise poole pealt. Kui varem oli viielisel kooliõpetajal üheks motivaatoriks see, et ülikooli saamiseks pidi näiteks nelja eksami asemel sooritama vaid kaks, siis oli motivaator paigas. Nüüd ei tea gümnaasiumilõpetaja, kas riigieksamitest piisab, kuipalju tuleb juurde katseid teha jne. Nüüdseks on haridust aastate jooksul riigi tasemel nii palju reformitud, et ei saagi aru, milleks see kõik. Haridus on konservatiivne ala ja pidevad reformid siin on liiasid.

Kas sellel põlvkonnal, kes nüüd kooliteed alustab, on motivatsioon 12 aasta pärast, gümnaasiumi lõpetamisel, alles jäänud?

Kõik see oleneb järjest rohkem koolist. Seadus paneb paika üldised normid ja taseme, kui targad peaksid gümnaasiumi-

lõpetajad olema, et tulla toime edasise iseseisva eluga. Kool peab tagama lõpetajale selle haridusliku paketi.

Palju räägitakse, et ainekavad ja õpetamine on liiga faktipõhised. Kuid selleks ongi õpetajad, kes räägivad aine õpilasele selgeks ning seovad faktipõhise aine kõigile arusaadavaks loogiliseks tervikuks. Kui seda poleks, siis võiksid kõik õppida kodus õpikust või internetist, ning lõpuks oleks kõik segamini ning meeletult pealiskaudne. Vot selline õpe, ilma selgitajata, ilma õpetajata, oleks klassikaline tuupimine, ja seda pole kellelgi vaja. Puhta tuupimisega motivatsiooni ei tekita. Õpimotivaatoriteks on ühiskond, kogukond, perekond, sõbrad, sotsiaalne keskkond ja õpetajad, kes on 12 aasta pärast kindlasti olemas. Kuid kas elekter on veel siis olemas, seda ei tea keegi...

Kas praegu antava koolihariduse kvaliteet rahuldab?

Üldiselt on Eestis antav haridus heal tasemel. See sõltub loomulikult ka koolist. Kui koolil on õppimiskooli maine, siis tulevad lapsed sinna ka õppima, kuigi vahel on sellel õppimisel hirmus tuupimise lõhn juures. Kui on vabamõtlemise mainega kool, siis tullakse sinna ka sellepärast, et soovitakse omandada teatud kallakut ning sotsiaalseid oskusi, et tulevikus oma eluga hästi hakkama saada ning olla elus edukas.

Olin 20 aastat Kunstigümnaasiumi direktor. Kui matemaatika süvakoolis õppija teab täpselt, mitu punkti ta vajab, ning tal on kogu aeg võrdlus teistega olemas, siis kunsterialade noortega on teistmoodi. Nemad tahavad vabalt areneda ja jõuda maailma tippu, kuid õpetajad ei saa neid lihtsalt võrrelda, pole võimalik nende

loomingut võrrelda, sest loovisiksused ei taha, loomu poolest juba, olla üksteisega sarnased ja võrreldavad.

Kuidas mõjutab õppimise kvaliteeti see, et lapsed istuvad päevast päeva arvutite taga ning teatud osas koolides on digiõpe esirindas minemas?

Arvuti on abivahend ehk tööriist, ning see teeb asju, millega ise pole viitsimist tegelda. Ta aitab arvutada tüütuid seoseid, koostab Exceli tabeleid (kui sa muidugi oskad valemeid sisestada), keemikutele modelleerida või kunstnikel asendada pliiatsit. See on ka kõik, rohkem pole koolis arvutit vaja. Tulevikus on edukas see, kes teab probleemi lahendust enne, kui arvutini jõuab, või ennem, kui elekter ära läheb...! Arvuti on andmetöötuse abivahend, lihtsalt vormistaja. On koole, mis püüavad õpeta-

mist ja õpetajaid asendada arvutite ja digiõpikutega. Aga nende häda on selles, et õpilasel ei teki enam kujutluspilti. Aju ei viitsi tegelda fantaseerimisega, seega ei teki enam muinasjutte jne. Selle kujutluspildi võimaluse peab õpilasele andma õpetaja oma aine ja jutuga. Aga mis kujutlusest ja pildist üldse saab juttu olla, kui ainet antakse *Powerpoint*'i abil? Muidugi võiks aine illustreerimisel kasutada filmi ja pilte, aga põhisõnum peab tulema õpetajalt, mitte arvutit või *Powerpoint*'i slaidilt.

Kandideerite kohalikel valimistel Põhja-Tallinnas. Milline on teie sõnum hariduse valdkonnas?

Põhja-Tallinnas on õpetajatel, lasteaiaõpetajatel, kasvatajatel, noorsootöötajatel ja üldse haridustöötajatel kasvatatavad noored inimesed äärmiselt heterogeense seltskonnana – õppureid on seinast seinast. Põhja-Tallinnas on õpilased, kes ka enamuses Põhja-Tallinnas elavad. Iga päev on väikene ime. Põhja-Tallinna õppeasutustes saadud haridus/haritus, Põhja-Tallinna koolide lõputunnistused on kõva valuuta igal pool, ka mujal maailmas... Nagu öeldakse: dollar on ka Aafrikas dollar.

Kui osutun valituks Tallinna linnavolikogusse, siis lähen kindlasti sinna ka tööle ning hakkana taas tegelema Tallinna haridusprobleemidega. Olen kaks aastat eemal olnud, aitab küll...

Küsis Aivar Jarne

Rekordarv koolijütse 1. septembril

Tänavu alustab 1. septembril kooliteed rekordarv koolijütse – 15 600. Ühtekokku on 2017/2018. õppeaastal üldhariduskoolide statsionaarses õppes ca 147 200 õpilast.

Enamik õppurite koguarvu kasvust koondub Tallinnasse ja pealinna ümbritsevate nn kuldse ringi omavalitsustesse ja teistesse suurematesse linnadesse. Mujal jätkab õpilaste arv kahanemist või stabiliseerub. Prognoosi järgi stantsionaarõppes laste ja noorte arv aastani 2023 kasvab, kuid aastal 2030 on üldhariduses hinnanguliselt sama palju õpilasi kui praegu.

Põhikoolide 1.–6. klassis asub õppima ligikaudu 88 000 õpilast. Põhikoolides on 7.–9. klassi õpilasi 37 600. Kümnenklassi klassi läheb prognoositavalt 7800 noort. Kaheteistkümnendas klassis asub statsionaarses õppes õppima 6600. Kogu gümnaasiumis ehk 10.–12. klassis asub õppima 21 600 noort. Eelmisel nädalal avaldatud Haridus- ja Teadusministeeriumi 2017. aasta analüüsi kohaselt paistavad Eesti hariduseluse nimel silma õpilaste head oskused. Haridus- ja teadusminister Mailis Reps märkis, et rahvusvaheliselt on eriti näha meie põhikooli kõrge tase. „Me ei väsi kordamast, et meie noored on selgelt maailma tipus. Samamoodi on väga tugevad ka meie üldkeskhariduse ning kõrghariduse lõpetanute üldised infotöötlusoskused. Teisalt on selge, et peame vähendama madala haridustasemega noorte hulka ning kriitiliselt vaatama, milliseid valikuid teevad õppurid põhikooli järel,“ sõnas minister.

Aasta-analüüs toob välja, et Eesti noorte osavõtt huviharidusest, huvitegevusest ja muust noorsootõöst on kasvamas. Ainult 10% noori ei osale kusagil. „Huvitegevus peab olema mitmekesine ja kättesaadav igas Eestimaa nurgas, sest lisaks kooliharidusele peab olema igal lapsel ja noorel

sõltumata elukohast võimalus tegelda sellega, mis talle meeldib – olgu selleks näiteks laulukoor, robotikaring või spordikool,“ ütles Reps. Koos aasta-analüüsiga avaldas ministeerium ka põhjalikuma ülevaate lõpetanute edukusest tööturul. Sellest selgub, et õppimine tasub end ära – kõrgema hariduse omandamine on otseselt seotud ka kõrgema töötasuga. Iga järgnev haridustase suurendab keskmist sissetulekut, ning seda teeb ka iga tööturul oldud aasta. Samuti on kõrgkooli lõpetamine kasulikum kui õpingute katkestamine, sest peaaegu kõigil tasemetel teenivad lõpetanud õpinguid katkestanutega võrreldes haridustasemest sõltuvalt kuni 50% kõrgemat palka.

Kuid algav õppeaasta uute tuhandete õpilastega toob kaasa ka võimaliku mure. Keskerakonna esimees, peaminister Jüri Ratas saatis erakonnakaaslastele kirja, kus ta kutsus andma endast liikluses parima, sest peagi algava õppeaasta tõttu on teedel ja tänavatel taas liikumas kümneid tuhandeid koolilapsi. „Anname üheskoos parima, et kõik nad jõuaksid igal hommikul turvaliselt kooli ja õhtu koju,“ kirjutas ta.

„Hea autojuht, palun mõtle enne kaks korda, kas iga online-uidise lugemine, Facebooki vestlus, sõnum või telefonikõne on ikka väärt enda ja kaasliiklejate elu ohtu panemist. Me kõik teame õiget vastust. Palun sõida ilma nutijoobeta ning olgem liikluses kooliaasta alguses tavapärasest veelgi hoolsamad,“ kutsus Ratas kaasliiklejaid üles.

Aivar Jarne, Kesknädal

Korb: valimisliit lollitab valijaid

Keskerakonna peasekretär Mihhail Korb (*pildil*) kutsus lõpetama valijate lollitamist Savisaare ja ärimeeste ühise valimisliidu poolt ning rõhutas, et Keskerakonda saab toetada vaid erakonnas kandideerides, mitte aga valimisliidu tegevusega opositsioonierakondi toetades.

Korbi sõnul on jutt valimisliidu keskerakondlikest vaadetest ning toetusest erakonnale valijaid eksitav. „Keskerakonda saab toetada vaid Keskerakonnas kandideerides ja Keskerakonna poolt hääletades. Kõik teised nimekirjad – Reformierakond, sotsid, IRL või Savisaare ja ärimeeste valimisliit – on valimistel Keskerakonna konkurendid, kes ei aita kuidagi kaasa Tallinnas seni tehtu hoidmisele ega erakonna programmi täitmisele,“ rõhutas Korb.

Peasekretär lisas: paraku on naeruväärne, et valimisliit, mis äsja ühines endise isamaaliitlase Jüri Mõisa ja teiste ärimeestega, räägib Keskerakonna juurtest. „Ennast ärieliidile maha müünud valimisliit Keskerakonda, valijaid ega meie juuri kindlasti ei esinda. Sarnast retoorikat on püüdnud Võrus eduta kasutada ka üks teine kirju seltskond,“ tõi Korb paralleeli. Seejuures on peasekretäri sõnul eriti kahetsusväärne, et alati valimisliitude vastu olnud endine esimees kandideerib täna koduerakonna asemel valimisliidus. „Samas on kõigile selge, et valimisliidu tegevus on kasulik vaid opositsioonierakondadele, eriti Reformierakonnale,“ tões Korb.

Ta kordas ka Keskerakonna juhatuse poolt varem välja toodud, et Keskerakonna nimekirja vastu kandideerivad inimesed ei peaks erakonda kuuluma. „Hääl valimisliidule ei ole hääl Keskerakonnale ega isegi Keskerakonna liikmele. Valimisliidus kandideerijad on ennast ise erakonnast välja arvanud, kuigi pitsat on veel puudu,“ kinnitas Korb.

Selgeltnägija Ilona Kaldre kandideerib Keskerakonna nimekirjas Jõhvis

Nii Eestis kui ka välismaal tuntud selgeltnägija Ilona Kaldre (*pildil*) kandideerib kohalikel valimistel Jõhvis Keskerakonna nimekirjas. Kaldre sõnul tema jaoks on oluline Jõhvi valla arendamine, et valla elanikkond suureneks.

Kaldre sõnul ei sündinud otsus kandideerida lihtsalt, kuid kaalutledes tuli ta järeldusele, et tema kandideerimine valimistel on oluline, et muuta elukeskkond Jõhvis paremaks. „Ma ei ole poliitik ega liitunud erakonnaga, kuid ühiskonna aktiivse liikmena, kellel on oma arvamus ja soov tegutseda, mõistsin, et seda ei saa teha üksi,“ selgitas Kaldre, miks ta otsustas liituda Keskerakonna meeskonnaga ja selle juhi Martin Repinskiga. „Koos saame paremini kaitsa inimeste huvisid Jõhvis. Meil on sarnane maailmavaade ning samad eesmärgid, ja see sai otsustavaks argumentiks, miks liitusin keskerakondlastega,“ ütles Kaldre. Ta lisas, et erinevate erakondade valimisprogramme lugedes jõudis ta järeldusele, et just Keskerakond seisab inimeste ja nende heaolu parandamise eest. Kaldre märkis, et elab ise Jõhvis ning sellepärast on tema jaoks on väga oluline, et Jõhvi vald areneks ning inimeste arv kodukohas suureneks.

Kommunistid vaid nime poolest

USA konservatiivsetel vabariiklastel on vahel kombeks öelda, et nende liberaalsemad erakonnakaaslased on vabariiklased vaid nime poolest. Olgu sellega kuidas on, aga vastab kahtlemata tõele, et mõnikord kasutatavad poliitikud ja isegi terved erakonnad enese määratlemisel sõnu, mille tähendusele nad sisuliselt ei vasta (näiteks Reformierakond muutus valitsuses stagnatsiooniparteiks). Samuti tuleb sageli ette seda, et mingite poliitiliste jõudude puhul kasutatakse halvustavalt silte nagu "paremäärmuslased" või "vasakäärmuslased", mille vastu nood ise protesteerivad.

ANDRES LAIPEA
välispoliitika vaatleja

Kuid võib juhtuda ka sedasi, et mõni erakond on oma seisukohti aja jooksul nii palju muutnud, et ei vasta enam ise määratlusele, mida on harjutud tema kohta kasutama. Just sedasi on läinud Angoola võimuparteiga, mida nüüd meedias veel vanast harjumusest "kommunistlikuks" on nimetatud.

Pikk kodusõda

Angoola Vabastamise Rahvaliidumise – Tööpartei (MPLA) asutati 1956. aastal, kui põrandaalune Angoola Kommunistlik Partei ühines mõningate teiste kolonialismi ja imperialismi vastu võidelnud jõududega. See oligi siis ametlikult kommunistlik, marksistlik-leninistlik erakond, mis sai tänu sellele NSV Liidult abi oma võitluses

Angoola iseseisvuse eest.

Moskva toetas toona agaralt rahvuslikke vabadusliikumisi, mis nõrgestasid Lääne koloniaalvõime, kuid selle toetuse hinnaks oli NSV Liidus valitseva poliitilise ideoloogia omaksvõtt, ühinemine sotsialistliku maailmasüsteemiga.

NSV Liidu toetus tagas selle, et MPLA kujunes Angoolas kõige tugevamaks kolonialismivastaseks jõuks. Samas teutsesid ka Angoola Vabastamise Rahvuslik Rinne (FNLA), mida toetas varjatult USA, ja Angoola Täieliku Iseseisvuse Rahvuslik Liit (UNITA), mis toetus rohkem teiste Aafrika riikide ja Hiina Rahvavabariigi abile. Nemadki võtsid siis üle oma toetajate poliitilise ideoloogia, sest see oli abi saamise eelduseks. Erakondade toetusbaasi Angoolas kohapeal moodustasid erinevad hõimud ja etnilised grupid, mis kõik taotlesid küll iseseisvust, kuid rivaalitsesid omavahel.

Seetõttu ei ole üllatav, et kohe pärast iseseisvussõda puhkes Angoolas 1975. aastal kodusõda, mis kestis mõningate pausidega

kuni 2002. aastani.

Põhilisteks vaenupoolteks kujunesid siis MPLA ja UNITA. Kuna viimane leidis endale uue toetaja USA näol, muutus aegamisi ka selle poliitiline platvorm: endistest maoistidest said kõigepealt võitlejad demokraatliku sotsialismi, lõpuks aga lausa vaba ettevõtluse eest.

Tänapäeval on UNITA konservatiivne, paremsentristlik erakond, rahvusvaheliselt IRLi sõsarpartei. Sarnase muutuse tegi läbi ka MPLA.

1970-ndatel võimule tulles MPLA hakkas NSV Liidu mõjul üles ehitama riiklikku plaanimajandust ning üheparteilist poliitilist süsteemi, kuid juba 1980-ndate keskel võeti ametlikult suund sotsiaalsele turumajandusele, sest praktika näitas, et plaanimajandus lihtsalt ei toimi. 1991. aastal allkirjastasid MPLA ja UNITA kodusõja lõpetamiseks kokkuleppe, mis nägi ette ülemineku mitmeparteilisele süsteemile. 1992. aasta valimiste järel lahvas verivalamine taas, kuid viimased 15 aastat on olukord riigis olnud suhteliselt rahulik.

25. augustil võitis Angoola presidendivalimised Tööpartei (MPLA) kandidaat Joao Lourenco. Tema parteikaaslane, Angoola eelmine president Jose Eduardo Dos Santos (taustal plakatil) valitses riiki 38 aastat.

Pragmatism on see, mis loeb

Angoola ei ole muidugi mingi eeskujulik demokraatia, kuid MPLA positsioon võimuparteina näib olevat hetkel kõigutamatu ka seetõttu, et sellel ongi tõesti kõvasti rohkem toetajaid kui teistel erakondadel. Kas see on siis tingitud sellest, et sealse elanikud pooldavad kommunismi?

Kaugeltki mitte. MPLA määratleb ennast praegu küll vasaktsentristliku jõuna. Külma sõja järel sai sellest ametlikult sotsiaaldemokraatlik erakond ning see on rahvusvaheliselt osa Sotsialistlikust Internatsionaalist ja

Progressiivsest Alliansist, aga kui lugeda erakonna valimisprogrammi, siis lubatakse selles jätkata majanduse liberaliseerimist. "MPLA on dünaamiline erakond, mis sügavalt juurdunud rahva südamesse, erakond, mis pidevalt muutub, et kohaneda objektiiivsete ja subjektiivsete tingimustega, mis valitsevad Angoola rahva emantsipatsioon ja heaolu eest võitlemise erinevates faasides ja etappides. Tegelikult lasub selle võimsa erakonna jõu, hiilguse ja võitude tuum nii minevikus, tänapäeval kui ka tulevikus, pidevas uuenemises, alalises soovis paremini mõista ja rahuldada Angoola rahva sügavamaid püüdlusi,"

rõhutab erakond ise.

Tundub, et kõige paremini sobib seda poliitilist jõudu iseloomustama sõna *pragmatism*. Kommunistlik ideoloogia võeti kunagi omaks, sest nii võis saada NSV Liidult abi oma rahvuslikule vabadusliikumisele, aga hiljem on sellest kaugenetud, sest nüüsgusest ideoloogiast pole enam mingit praktilist kasu. Angoolas endas toimub vastandumine jätkuvalt rohkem hõimuhete kui poliitiliste ideoloogiate pinnal. Viimased on justkui viigilehed, mille taga peituvad erinevad, omavahel rivaalitsevad etnilised ja religioossed grupid.

Kommunismist saime jagu, aga kuidas vabaneda bolševistlikest meetoditest?

Hiljuti tähistasime Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamise aastapäeva – 1991. aastal sai kommunistlik režiim ka Eestis lõpliku kaotuse osaliseks. Stalinistlik-kommunistliku režiimi käes kannatasid erinevatest rahvustest inimesed. Rääkides siinkohal „kommunismist“, ei pea ma silmas abstraktset filosoofilist ideed, vaid režiimi, mis oli aastakümneteks peale sunnitud ka Eestile.

MAKSIM VOLKOV

Tallinna Mustamäe linnaosa vanema asetäitja, endine Narva abilinnapea

See on küll ajalugu, kuid nüüd, rohkem kui veerand sajandit pärast kommunistlikust režiimist vabanemist, me ei saa ikka veel öelda, et oleme vabad tolleaegsetest halvimatest meetoditest. Kuulus vene kirjanik Mihhail Bulgakov on öelnud oma teoses „Koera süda“, kus kritiseeritakse neid elukorraldusi, mille kehtestasid Venemaal võimule saanud bolševikud: „Korralagedus on eelkõige peades kinni.“

Nii ilmneb see ka meie riigis: õnnestus vabaneda vanast režiimist, kuid ideelised kammitsad kahjuks jätkavad edasi-

elamist inimeste suhtumises. Näiteks kuulusid bolševismi halvimate ilmingute hulka püüd hävitada varemloodud, arendada destruktiiivset tegevust, loobuda loovatest mõtetest.

Hiljuti oli mul jutuajamine ühe äärmiselt parempoolse partei esindajaga, keda oleks raske süüdistada sümpaatias bolševismi suhtes. See isik avaldas ootamatult kahetsust, et bolševikud ei jõudnud Tallinnas maha lammutada Aleksander Nevski katedraali, sest tema arvates aidanuks see lahti saada vene arhitektuurist Tallinna vanalinnas. Hämmastav, kuidas saavad koos eksisteerida kaks tegurit: viha vana võimu vastu ja valmisolek kasutada samu

MAKSIM VOLKOV: Ei tohi lubada, et Eesti Vabariigi poliitilises kultuuris kasutataks ENSV-aegseid meetodeid.

meetodeid, mis tegid endise režiimi kuritegelikuks. Sest just bolševikud alustasid pärast oma võitu kirikute lammutamist.

Tänavuse kohalike omavalitsuste valimiskampaania ajal võib märgata bolševistliku mõtlemise atavistlike ilmingute sagemist. Hiiglaslik Reformierakonna plakat teatab: „Vilistame Keskerakonna Tallinnast välja!“ Just sellist suhtumist – viskame välja, sulgeme, laseme lahti, jätame ära – saame praegu kuulda Keskerakonna oponentide poliitveskist.

Tahtmatult tulevad meelde töölisliikumise hünni „Internatsionaal“ read, milles kavandatakse vana ja pehkinu lammutamist. Õigluse huvides peab siinkohal küll ära märkima, et hiljem planeeriti üles ehitada uus ühiskond, kus valitseb võrdus. Tegelikult õnnestus vaid eelnev ühiskond lammutada, see ei olnud üldse keeruline, kuid uut luua on palju kordi raskem.

Siinsete praeguste reformarite nüüdsetest konkreetsetest lubadustest kõlas valjusti vaid üks: tuleb sulgeda kõik venekeelsed

lasteaiad. Sellele, et venekeelsetel lastel on vaja õppida eesti keelt, ei vaidle keegi vastu. Just seepärast planeerib Keskerakond suurendada lasteaiades riigikeele õppe finantseerimist. Kuid imelik on kuulata Reformierakonda, kes tahab kõigest kolme aastaga muuta kõik lasteaiad eestikeelseteks, kuigi praegu ei ole õpetajaid, metoodikat ega ettevalmistust sellisteks reformideks. Kokkuvõttes õnnestuks realiseerida vaid valimis-lubaduse esimene osa – sulgeda venekeelsed lasteaiad, aga eesti keelt õpetada siiski ei õnnestu.

Kas meie riik võidab sellest?

Kui president Kersti Kaljulaid taasiseisvumispäeval peetud kõnes rääkis eneseokupatsioonihust ja demokraatia printsiipidest mõõdaminekust, siis peame aru saama, et sellise ohu juured pärinevad eelmistest aegadest. Ei tohi olla „natuke rase“ totalitaarse ühiskonna pärandist. Eitusele ehitatu ei püsi kaua. Ei tohi lubada, et Eesti Vabariigi poliitilises kultuuris kasutataks ENSV-aegseid meetodeid. Meie ühiskond peab suutma lahendada sellised probleemid.

Mõne poliitiku eksimused ei muuda demokraatiat mõttetuks

Kohalike omavalitsuste valimised lähenevad, aga poliitika kuidagi ei tundu popp olevat. Inimesed pole eriliselt huvitatud poliitikutega kohtumisest, nendega oma valla tuleviku üle arutamisest, kandidaatide tundmaõppimisest. Kel läheb kohe süda pahaks, kes saabab „pikalt”, kes lihtsalt palub viisakalt end rahule jätta ja ütleb, et „no ei huvita see poliitiline värk mind”. Vähe on selliseid, kes aktiivselt kaasa mõtlevad, kes tunnevad linna või valla tuleviku sõltuvat oma valimisotsusest ja kes on avatud ka olukorda arutama.

TOOMAS PAUR
Riigikogu liige, Keskerakond

Rahva võrdumisest poliitikast on palju räägitud, kuid kunagi varem pole see probleem tundunud nii terav kui täna. Inimesed ei näi enam üldse aktsepteerivat põhimõtet, et valimistel kandideerivad poliitikud ka sisuliselt midagi muuta tahaksid. Kujunenud olukorras on kõige tähtsam see, et inimesed hakkaksid uuesti n.ö. „toru tõstma” – poliitikuga suhtlema. Mis sest, et poliitik kandideerib valimistel ja tahab saada valituks ning et arutelu kandidaadiga võib kodanikule tunduda silmakirjaliku poliitiku eneseupitamisvestlusena, kuid suhtlemine ei võta ju tükkki küljest ära. Ei pea ju seda konkreetset poliitikut kindlasti valima, kandidaate on väga palju ja lõpliku valiku saab ju langetada alles valimispäeval, kuid suhelda ja mõtteid vahetada ikkagi võiks. Rääkida, arutada, mõelda linna või valla tuleviku üle. Ehk siis: **sina ei pea valima mind, kuid vähemalt tule ja aruta, mõtle kaasa, vaidle, seisa oma ideede eest.**

Tõrvatilk rikub meelt, kuid poliitikas ei saa sellest lähtuda

Vana tõde on ju see, et tõrvatilk rikub ära terve meetünni. Kahjuks kipub see ka poliitikas nii olema, kuid sellest ei saa läh-

tuda. Kogu meie ühiskond on üles ehitatud osalusdemokraatiale ja poliitik on see isik, kelle kaudu kodanikud oma vaateid ja ideid demokraatlike mehhanismide abil realiseerivad. Kui pöörame poliitikutele paari aferristpoliitiku pärast üldse selja, siis tegelikult ju keerame selja demokraatiale ja blokeerime seeläbi kogu meie ühiskonna normaalset funktsioneerimist.

Osalusdemokraatia-riigis peab meid ju keegi esindama, ja seda isikut on kokkuleppeliselt hakatud nimetama poliitikuks. Me ei saa kõik üheskoos ennast esindada ja igapäevaselt kambakesi riiki juhtida. Selleks valitakse esindajad, ja senikaua, kui on tegemist demokraatiaga, tuleb valida esindajaid. Poliitik kui ühiskondlik roll peab eksisteerima, ja seda vaatamata sellele, et mõned valdkonna esindajad on selle mõiste negatiivses mõttes väga ära rikkunud.

Lahenduseks on see, et ennast tuleb leida esindama meie hulgast kõige paremad, kompetentsemad, ausamad, pühendunud ja muul viisil kõige sobivamad. Kuidas selliseid leida? Jällegi on selleks vaid üks võimalus. Valimistel osalevate kandidaatidega peab suhtlema, neilt nende arusaamade kohta pärjama, neile küsimusi esitama, nendega vaidlema, olema igal viisil avatud nendega suhtlema.

Ainult selliselt on ju võimalik jõuda järeldusele, kes vääriskid saada valitud ja kes mitte, kelle poolt tasub hääletada ja kelle poolt mitte. Suud kinni hoides ja kandidaadile vaid selga pöörates ei ole ju võimalik mõista, kes väärrib meid osalusdemokratias

esindama ja kes mitte.

Ka heatahtlikul amatööril kukub poliitikas asi lõpuks halvasti välja

Ühesõnaga, mida professionaalsem on poliitik, seda parem. Ehk, teisiti öeldes, natukenegi amatöörlust, oskamatus, kogemematust ja diletantlikkust toob suure tõenäosusega kaasa järjekordse poliitilise läbikukkumise, asjaajamisliku käpardlikkuse ja skandaalid, ning siis on jällegi juurde tekkinud üks poliitik, kes demokraatia üldist mainet oma tegudega kahjustab. Ega kandideerima asunud amatöör tahagi halba, kuid kuna tal puudub professionaalne ettevalmistus ja kogemus, siis paraku lihtsalt kukub asi lõpuks halvasti välja.

Siit jõuamegi teemaga valimisliitudeni. Erinevalt erakondadest koosnevad valimisliidud tavaliselt entusiastidest ja poliitilises mõttes algajatest, ehkki enamjaolt tublidest ja oma kodukandi eest seista soovivatest inimestest. Paraku on poliitika keeruline valdkond ja poliitiku elukutse edukas pidamine eeldab teadmisi, oskusi, kogemusi, sidemeid ja paljut muud, mida poliitikavälisest algajast tublil kodanikuaktivistil paraku ei ole. Aktivist on suurepärase teemade tõstatamisel, kuid kui neid teemasid on vaja realiseerida meie avalikku sektorit ja selle poliitilisi mehhanisme kasutades, siis paraku jääb ta häta. Ja see, kui sa suudad paar minutit poliitikast rääkida, ei tee sind veel poliitikuks. Meie demokraatia arenguks hädavajalikku professionaalsust siiski leiab erakondadest, sest just parteidesse on koondunud

professionaalid. Me tõepoolest nimetame neid professionaale poliitikuteks, kuid tegelikult, nagu öeldakse, ega nimi meest riku. Isegi juhul, kui poliitiku mõiste on täis tehtud ja erakonna mõiste takkaotsa, tuleb parim kvaliteet meie avalike asjade juhtimiseks ikkagi poliitilistest erakondadest, sest sinna on teadmised ja oskused

loodavad hääli välja meelitada. See on ebaetiline ja valijat eksitav. Kuid mitte ainult. Nimelt lähevad Riigikogu valimistel need valimisliidud kandideeritud poliitikud taas valimistele erakonna nimekirjades. Sageli jaguneb üks valimisliit mitme erakonna vahel, kusjuures valimisliidu erinevad liikmed hakkavad siis rääkima erine-

endale sobivate seisukohtadega erakond ja hääletada just erakonnakandidaadi poolt. Siis on teada, mis kaupa ostad ja et ka saad selle kauba, mida soovid. Valimisliitude puhul on tegemist vaid meeletpettega ja suuremahulise eksitamisega. Valimistel kuuled küll muinasjutte, kuid kui oled oma hääle andnud, siis ei huvita need lubadused enam kedagi – kindlasti mitte valimisliitu ennast.

Igal valijahäälel on kaal. See otsustab nii meie omavalitsuste kui ka kogu riigi edasise saatus. Seetõttu ongi vastutustundetu lasta enda hääle valimisliidu poolt välja kavaldada, seeläbi ühiskonnaelus kaasa rääkimise õigus lihtsalt ära raisata. Iga hääle peab teenima selle hääle andja veendumusi, ja need on võimalik realiseerida vaid erakonna nimekirjas kandideerijate hulgast endale sobivat kandidaati valides ja tema poolt hääletades.

Mida siis kokkuvõtteks tegema peaks? Kindlasti tuleb tulla valima, sest see on ainuke viis meie demokraatlikku riiki hoida ja siin kaasa rääkida. Iga hääle tegelikult ikkagi loeb. Lisaks tuleb suhelda kandidaatidega ja, vaatamata oma eelarvamustele, ikkagi kuulata, mida poliitikul on öelda. Vaid siis saab langetada pädevat otsust. Meeles tuleb pidada ka seda, et professionaalsus on koondunud erakondadesse, mitte valimisliitudesse – erakondadel on nägemus, programm, mehhanism selle realiseerimiseks ja, mis peamine, erakonnad on vastutavad oma lubaduste täitmise eest. Parteid ei lähe sarnaselt valimisliitudele peale valimisi laiali ega jätta lubadusi õhku rippuma.

Ja mis ikkagi kõige tähtsam – meele tuleb pidada, et üksik eksinud poliitik ei ole kõigi poliitikute võrdkuju ega muuda mõttetuks meie demokraatia põhimõtteid. Kindlasti on väga oluline, et valija valimispäeval valimiskasti juurde läheb ja ise näeb, kuidas valimisedel valimiskasti langeb. Oma silm on kuningas.

Igal valijahäälel on kaal. Fotol Kesknõrte Võrumaa klubi esimees Markus Meier Võrus suhtlemas kohalike elanikega. Foto Facebook.

koondunud. Ja loomulikult on erakonnad avatud kõigile, kes soovivad kaasa rääkida, ka neile samadele tublidele kohalikele aktivistidele, kes täna küll soovivad ilma teha valimisliiduga, kuid kes teatud poliitiliste oskuste ja kogemuste omandamise järel võiksid olla tippoliitikud ja endiselt ka rahva lemmikud oma kodukandi eest seisemisel.

Valimisliitu maskeerunud poliitikud meelitavad välja hääli

Valimisliitude puhul on oluliseks küsimuseks ka see, et kui valimisliitudes kandideerivad mitte kohalikud aktivistid, vaid reaalsed poliitikud, kes lihtsalt valimisliitudesse maskeerununa

vate erakondade erinevat juttu. Kuidas saavad nad valimisliidu meeskonnas siis üksmeelt saavutada? Mis saab olukorras kohaliku omavalitsuse volikogus, kui sinna pääsenud valimisliidu liikmed saabuvate Riigikogu valimiste kontekstis igaüks ise suunas rapsima asuvad? Ka teoreetiliselt on võimatu, et nad suudaksid oma valijatele antud lubadusi täita.

Erakondadel on olemas omad üleriigilised programmid, kus on sõnastatud konkreetset ja selgepiirilised poliitilised seisukohad. Nendest põhimõtetest hoitakse kinni, neid viiakse ellu ja nende eest vastutatakse. Kui valija on vähegi huvitatud sellest, et tema seisukohad ellu viidaks, siis on ainukeseks võimaluseks valida

Keskerakond on jätkuvalt populaarseim

Augustis läbi viidud elanikeüsitluse tulemusel on jätkuvalt populaarseim Keskerakond. Kui homme toimuksid Riigikogu valimised, annaks oma hääle Keskerakonnale 29 protsenti valijatest, selgub Turu-uuringute AS-i tehtud ja ERR-is avaldatud erakondade toetamise küsitlusest. Juunis oli Keskerakonna toetus 26 protsenti.

Enim toetust pälvivale Keskerakonnale järgneb Reformierakond 24-protsendise toetusega; juunis oli Reformierakonna toetus 26 protsenti. Kolmandal neljandal kohal on võrdse 12-protsendise toetusega Sotsiaaldemokraatlik Erakond ja Konservatiivne Rahvaerakond. Viieprotsendise valimiskünnise lähedal liigub nii Vabaerakonna (5%), Isamaa ja Res Publica Liidu (5%) kui ka Eestimaa Roheliste (4%) toetus. Juunikuuga võrreldes on Vabaerakonnal toetus langenud kahe ja IRL-il ühe protsendipunkti võrra, roheliste oma aga on kasvanud ühe protsendipunkti võrra. Võrreldes valitsuskolitsiooni

ja Riigikogu opositsioonierakondade summaarset toetust, on ülekaal valitsuserakondade poolel, keda toetab kokku 46 protsenti. Opositsiooni jäävaid Reformierakonda, EKRE-t ja Vabaerakonda toetab 42 protsenti valijatest.

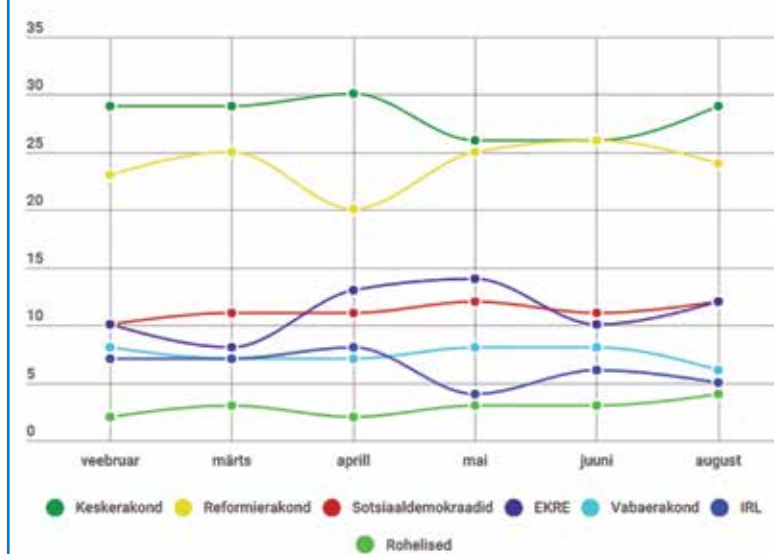
Venekeelsete valijate hulgas oli Keskerakonna toetus augustis 73 protsenti. Võrreldes juunikuise 68 protsendiga on seegi näitaja paari viimase kuu jooksul tõusnud. Teistest erakondadest pälvivad mitte-eeslastest valijate mõningat toetust vaid Reformierakond (8%) ja Sotsiaaldemokraatlik Erakond (5%). Keskerakonna esimehe, peaminister Jüri Ratase sõnul näitab

toetuse tõus enne kohalikke valimisi Keskerakonna usaldamist ja usutavust just selles, kes oktoobri keskpaigast lubadusi ka päriselt täitma hakkab. „Mul on hea meel, et Keskerakonna ideid ja kohalikes omavalitsustes seni tehtud hinnatakse kõrgelt nii Tallinnas kui ka mujal Eestis. Esimene stardikoht valimiste eel on vastutusriikas, kuid annab samas indu meie kandidaatidele veelgi enam panustada tulemuseks, millega kodukohas olulisi asju korda saata,” sõnas Ratas.

Ta märkis, et Keskerakonna toetuse tõus näitab lisaks valimisplatvormi ja meeskonna tuge-

Erakondade reitingute muutumine viimase poole aasta jooksul

Allikas: ERR

vusele ka seda, et valija usaldab lubaduste elluviimist. „Valimiste eel trumpavad erakonnad üksteist nii kõlavate loosungite

kui ka teatraalsusega, kuid kokkuvõttes loeb see, kas midagi muutub inimestele paremaks või mitte. Keskerakonna pro-

gramm on suunatud igale Eesti inimesele ning on elukaugete ideede kõrval ka päriselt usutav,” leidis Ratas.

Peaminister pidas toetuse tõusu oluliseks põhjuseks Keskerakonna juhitud valitsuse reforme, tasuta ühistranspordi laiendamist ning omavalitsuste tulubaasi tõstmist. „Keskerakonna seisukoht on, et kohalikkude elu teavad, tunnevad ja juhivad kõige paremini just kohalikud inimesed, ning haldusreform peab olema sisukas. See lähenemine on sümboolne nii paljudele omavalitsusjuhtidele, kes on otsustanud kandideerida Keskerakonna nimekirjas,

kui ka kohalikele elanikele,” tõstis ta esile.

Aivar Jarne, *Kesknädal*

TALLINNA TV
 4. – 10. september 2017

ESMASPÄEV, 04.09.

08:00 Nädal +*
 09:00 Roheline vabariik*
 09:25 Kultuurimeeter*
 09:55 Vintskapist soklini*
 10:20 Nädal +*
 11:20 Heeroldi jutud.
 Raidkivimuuseum*
 Säkna Rehepidu*
 Jalgpall. Tallinn vs Viljandimaa*
 14:35 Info TV
 15:15 Draamaseriaal.
 Veresidemed 308/322
 16:00 Draamaseriaal.
 Veresidemed 309/322
 16:45 Draamaseriaal.
 Veresidemed 310/322
 17:30 TeTeVeke lastele
 TÄNA. Uudised
 18:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid
 120/140
 18:10 Teatrijutud
 19:05 Terve tervis
 TÄNA. Uudised
 20:00 TÄNA. Tallinna uudised
 20:20 TÄNA +*
 20:30 TÄNA maailmas
 TÄNA. Uudised
 21:00 95 aastat bussisõitu
 21:15 Positiivne Tallinn:
 tehtud ja teoksil 1/8
 22:15 Unelmate kodu
 (USA, Kanada, 2011)
 TÄNA. Uudised*
 23:45 TÄNA. Tallinna uudised*
 00:05 TÄNA +*
 00:30 TÄNA maailmas*
 00:45 Positiivne Tallinn:
 tehtud ja teoksil 1/8*
 01:15 Info TV

TEISIPÄEV, 05.09.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
 08:30 TÄNA +*
 08:45 TÄNA maailmas*
 09:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid
 120/140*
 09:55 TÄNA. Uudised*
 10:05 Terve tervis*
 10:35 Teatrijutud*
 11:00 95 aastat bussisõitu*
 11:30 Positiivne Tallinn:
 tehtud ja teoksil*
 12:00 Horisont*
 12:55 Info TV
 14:50 Draamaseriaal.
 Veresidemed 311/322
 15:40 Draamaseriaal.
 Veresidemed 312/322
 Draamaseriaal.
 Veresidemed 313/322
 17:00 95 aastat bussisõitu*
 17:30 TeTeVeke lastele
 TÄNA. Uudised
 18:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid
 121/140
 19:05 Roheline vabariik
 Tallinna trammi renessanss
 20:00 TÄNA. Uudised
 20:15 OTSE: Jalgpall.
 Eesti vs Hispaania
 22:05 Otse kümnesse
 TÄNA. Uudised
 23:15 Säkna Rehepidu*
 00:15 TÄNA. Uudised*
 00:30 Tallinna trammi renessanss*
 01:00 Info TV

KOLMAPÄEV, 06.09.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:15 Indoneesia - turistide paradis
 2/2*
 09:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid
 121/140*
 09:55 TÄNA. Uudised*
 10:05 Tallinna trammi renessanss*
 10:35 Roheline vabariik*
 11:00 Otse kümnesse*
 12:00 OTSE: LV Pressikonverents
 Kabinet*
 12:30 Piik Maailma. Singapur*
 13:25 Info TV
 14:50 Draamaseriaal.
 Veresidemed 314/322
 Draamaseriaal.
 Veresidemed 315/322
 Draamaseriaal.
 Veresidemed 316/322
 16:30 Otse kümnesse*
 17:30 TeTeVeke lastele
 TÄNA. Uudised
 18:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid
 122/140
 19:15 Meedia keskpunkt
 TÄNA. Uudised
 20:00 TÄNA. Tallinna uudised
 20:20 TÄNA +*
 20:45 TÄNA maailmas
 TÄNA. Uudised
 21:00 Birgitta festival 2017
 21:15 Dokumentaalfilm. Meie maailm:
 Euroopa unelm (BBC, 2016)
 22:30 Sa ei tohi tappa! 4/12
 (Itaalia, 2015)
 00:05 Meedia keskpunkt*
 00:50 TÄNA. Uudised*
 01:10 TÄNA. Tallinna uudised*
 01:20 TÄNA +*
 01:35 TÄNA maailmas*
 01:50 Info TV

NELJAPÄEV, 07.09.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
 08:30 TÄNA +*
 08:45 TÄNA maailmas*
 09:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid
 122/140*
 09:55 TÄNA. Uudised*
 10:05 LV Pressikonverents*
 10:35 Meedia keskpunkt*
 11:20 Dokumentaalfilm. Meie maailm:
 Euroopa unelm (BBC, 2016)*
 Birgitta festival 2017*
 11:50 95 aastat bussisõitu*
 12:35 Info TV
 13:05 Draamaseriaal.
 Veresidemed 317/322
 Draamaseriaal.
 Veresidemed 318/322

16:15 Draamaseriaal.
 Veresidemed 319/322
 16:45 Meedia keskpunkt*
 17:30 TeTeVeke lastele
 18:00 TÄNA. Uudised
 18:10 Draamaseriaal.
 Südasuve leegid 123/140
 Horisont
 19:05 TÄNA. Uudised
 20:00 TÄNA. Tallinna uudised
 20:20 TÄNA +*
 20:30 TÄNA maailmas
 TÄNA. Uudised
 21:00 Rahvaadvokaat
 21:15 Terve tervis. Dr Viktor Vassiljev
 22:10 Otse kümnesse*
 22:45 TÄNA. Uudised*
 23:45 TÄNA. Tallinna uudised*
 00:05 TÄNA +*
 00:15 TÄNA maailmas*
 00:30 Horisont*
 00:45 Info TV

REEDE, 08.09.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
 08:30 TÄNA +*
 08:45 TÄNA maailmas*
 09:00 Draamaseriaal.
 Südasuve leegid 123/140*
 TÄNA. Uudised*
 09:55 Rahvaadvokaat*
 10:05 Terve tervis. Dr Viktor Vassiljev*
 11:00 Horisont*
 11:35 Tallinna trammi renessanss*
 12:30 Info TV
 13:00 Draamaseriaal.
 Veresidemed 320/322
 Draamaseriaal.
 Veresidemed 321/322
 Draamaseriaal.
 Veresidemed 322/322
 16:35 Rahvaadvokaat*
 17:30 TeTeVeke lastele
 18:00 TÄNA. Uudised
 18:10 Draamaseriaal.
 Südasuve leegid 124/140
 Majad ajas
 Kultuurimeeter
 TÄNA. Uudised
 19:05 TÄNA. Tallinna uudised
 20:00 TÄNA +*
 20:20 TÄNA maailmas
 TÄNA. Uudised
 21:00 Triathlon Estonia 2017
 21:15 Positiivne Tallinn:
 tehtud ja teoksil 2/8
 22:15 August Rush - südamelaul
 (USA, 2007)
 TÄNA. Uudised*
 00:05 TÄNA. Tallinna uudised*
 00:35 TÄNA +*
 00:50 TÄNA maailmas*
 01:05 Positiivne Tallinn:
 tehtud ja teoksil 2/8*
 01:35 Info TV

LAUPÄEV, 09.09.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:20 TÄNA. Tallinna uudised*
 08:30 TÄNA +*
 08:45 TÄNA maailmas*
 09:00 Draamaseriaal.
 Südasuve leegid 124/140*
 TÄNA. Uudised*
 09:50 Ela hästi
 10:00 Terve tervis*
 10:30 Kultuurimeeter*
 11:00 Rahvaadvokaat*
 11:30 Heeroldi jutud.
 Raidkivimuuseum*
 12:25 95 aastat bussisõitu*
 Tallinna trammi renessanss*
 13:25 Birgitta festival 2017*
 14:40 Info TV
 Kabinet*
 Horisont*
 16:35 TeTeVeke lastele
 17:30 TÄNA. Uudised
 18:00 Vintskapist soklini
 See on EOM 1/6
 18:05 Suvestuudio laulud
 Rahvalõõts külas 2017
 19:00 TÄNA. Uudised
 20:00 Dokumentaalfilm. Ameerika
 enne Kolumbust (2010) 1/2
 Arne Mikk Suure-Jaanis
 TÄNA. Uudised
 21:10 Daamide õnn (Itaalia, 2015)
 21:55 TÄNA. Uudised
 22:00 Kultuurimeeter*
 22:50 Rahvalõõts külas 2017*
 23:20 Arne Mikk Suure-Jaanis*
 23:50 TÄNA. Uudised*
 00:35 Info TV

PÜHAPÄEV, 10.09.

08:00 TÄNA. Uudised*
 08:20 Terve tervis. Dr Viktor
 Vassiljev*
 08:55 Ela hästi*
 09:25 Suvestuudio laulud*
 09:55 TÄNA. Uudised*
 10:00 Rahvalõõts külas 2017*
 10:30 Dokumentaalfilm. Ameerika
 enne Kolumbust (2010) 1/2*
 Daamide õnn (Itaalia, 2015)
 1/20
 11:20 Triathlon Estonia 2017*
 12:10 Positiivne Tallinn:
 tehtud ja teoksil 1/8
 12:40 Positiivne Tallinn:
 tehtud ja teoksil 2/8
 13:10 Otse kümnesse*
 13:40 Majad ajas*
 14:40 Terve tervis*
 15:05 Kultuurimeeter*
 15:35 Vintskapist soklini*
 16:05 Arne Mikk Suure-Jaanis*
 16:30 TeTeVeke lastele
 17:15 Mina jään. Parast pidu
 See on EOM 2/6
 17:45 Suvestuudio laulud
 Heeroldi jutud. Stalinistlik
 arhitektuur
 19:30 Nadal +
 Piik Maailma. Vatikan
 Pillimeeste klubi
 20:00 Kolmteist (BBC, 2016) 3/5
 21:00 Nadal +*
 21:30 Piik Maailma. Vatikan*
 22:30 Nadal +*
 23:25 Info TV

Suurmees Mati Hint 80

Esmaspäeval, 28. augustil täitus Mati Hindil, taasvaba Eesti ühel suurmehele, kaheksakümmend aastat. Eestit saab teenida väga paljudel viisidel. Seda saab teha kodusid rajades, põhjapanevaid uurimistöid kirjutades, kaalukaid poliitilisi otsuseid mõjutades, riigi tulevikku määravaid valikuid kujundades jne. Mati Hindi elutööle vaadates on määratlus „suurmees“ kindlasti omal kohal.

Et olla mõjukas, peab omama arvukalt andeid, võimast töötahet ja tugevat karakterit. Matil on neid eeldusi kuhjaga jätkunud. Kui küsida, kas Eesti lähiajalooks oleks mõni sündmus kulgenud ilma Mati kaasalöömiseta teisiti, siis on vastus kindlasti jaatav.

Mati elutöö annab põhjust kirjutada temast väga pikalt. Mitmeti tema kaasteeliseks olnuena peatuksin vaid seikadel, mis on Mati panustuste väga mitmest vaatenurgast avamisel olemuslikud. Kümneaastane eavahe oli piisav, et meist ei saanud veel ülikooliajal lähimaid kaaslast. Küll aga jäi Mati silma oma akadeemilise tegususega, millest mitmel moel osa sain. Kolme üsna lahutamatu kaaslaste, Eesti keeleteaduses ning vaimuloos olulist kohta hõivanud Mati Hindi, Mart Rembali ja Haldur Õimu häälekad vaidlused, aga ka joviaalsed ülesastumised ülikooli kohvikus jätsid tudegeile kustumatu mulje. Järgnevat, Teaduste Akadeemias toimetamise sambunud aastail sai Mati väga mõjusate eesti keele alusstruktuuride käsitlust uuendavate ideede kõrval üldisemat tuntuks ka Endel Sõgla autoritaarse juhtimisstiili julge vastustajana.

Akadeemilise demokraatia ja teadusliku aususe eest välja astumine juhatuses Matil saabus poliitika kaasalööjaks kasvamise. Ta oli Endel Lippmaa kõrval üheks keskseks entusiastiks Irene Tiiveli eestvedamisel loodud Akadeemilises Inglise Keele Klubis. Ei aimanud me tollal Inseneride Klubis, Sangaste lossis jm korraldatud kooskäimistel ja vaidlusedõhtutel, milles poliitika polnud just viimasel kohal, meie harrastuse tulevasti dividende. Poliitiliste dispuutide üheks viljakas oli seegi, et Eesti vabaks võitlemise aastail suutsime oma püüdlusi veenvalt selgitada Lääne diplomaatidele ja ajakirjandusele. Matist sai üks võimekamaid vabaduse saadikuid nii välisesindustes kui ka rahvusvahelistel foorumitel, kus kujundati

Eesti saatust. Tema oskuste üheks tähetunniks sai, kui ta 1989. aasta sügisel, just ajal, kui toimus Balti kett, väga väljapeetult, aga samas sisendavalt edastas

rahvaid oma keele õiguste eest välja astuma.

Suuresti Mati Hindi algatatud „keelevõitluse“ käigus sai te-

sattus Rahvarinde poolt 17. juunil 1988 Tallinna Lauluvaljakul korraldatud meelevaldusele. Mati valimine sama sügisel asutatud Rahvarinde eestseisusesse oli üsna loomulik. Talle omane meelekandlus, aga ka energia ja asjatundlikkus, millega liitus terav poliitiline vaist, olid äärmiselt väärtuslikud. Mati, Heinz, Kosteli jt kui laitmatute eesti patriootide maine oli väga kaalukas kummutamaks laimu, et Rahvarinde loomine oli reformikommunistide vandenõu Eesti Vabariigi taastamise vastu. Rahvarinde liidrina aitas Mati ausameelsus hoida meie liikumise südametunnistust puhtana. Seda raskemini on ta lausa isikliku solvanguna üle elanud laimu ja ajaloovõltsimist, sh Balti keti korraldamise kirjutamist selle tegelike vastaste kontosse.

Foto: Scanpix

CNN-i saates meie püüdlusi laiale maailmale.

Mati Hindi kui põhimõttekindla rahvuslaste maine (ta oli juba nimekas õppejõud ja õpikute autor) muutis endast mõisteta vaks tema kaasamise venestamise vastu protesteeriva 40 haritlaste kirjanduse tuntuks saanud dokumendi koostamises. Perestroika pakutud võimalusi oma kauaküpsenud, kuid seni ahistatud protesti sõnastamiseks kasutas Mati n.ö täiega. Tema sulest ilmunud artiklid ajakirjas „Vikerkaar“ (ja mujalgi), mis analüüsisid imperiumi silmavalgust keelepoliitikat ja paljastasi venestava kakskeelsuse pealesurumist, olid murrangulise kaaluga. Ka vene keeles avaldatuna kujunesid need kogu lagunevas imperiumis väga mõjukaks. Tõsiseid argumente andes julgustasid need teisigi venestuse surve alla sattunud

mast kui liikumise juhtfiguurist ENSV Ülemnõukogu presiidiumi juurde loodud keeleteaduse väljatöötamise töörühma keskne eestvedaja. Tulistele vaidluskoosolekuil imetlesin tema võimet läbi näha kõiki demagoogilisi katseid eesti keele õigusi kuidagi väiksemaks väanata. Eesti keele kaitse seadustamise aegadest pärineb ka üks Mati sügavamaid traumasid. See liitub ENSV Ülemnõukogu ühe tollase „valvekoera“ Viktor Vahti ärgitatud, kuid kahjuks ka mõne kolleegi mahitatud katsetega eesti keele kaitseks kavandatud õigusaktis tegelikult seadustada eesti-vene kakskeelsust. Pole vist palju väita, et just Mati visadus ja järjekindlus ei lasknud sellel kurikavalal plaanil jõustuda.

Rahvarindega liitumisega avanenud valikuid on Mati ise väga värvikalt kirjeldanud oma tagasivaates sellele, kuidas ta

Taasvaba Eesti ei olnud meile „sülle kukkunud“ õnn. Selle ime taga peitub, kui vanamoodsalt väljenduda, vaibumatu usk ja töö „isamaa parema tuleviku heaks“. Suuresti just enda kätetööd saab armastusega, aga ka kriitilise pilguga vaadata. Kõsimus „Las me sellist Eesti tahtsime?“ on Mati puhul omal kohal. Oma eelkäijate ja lähedaste traagikad lapsepõlvkodu kaotuse ja „erastamise“ sünititud ülekohtu läbi on Mati jäädvustanud raamatus „Minu vaade maale ja merele“ (2007). See suurteos sündis kaotusevalu leevenduseks ja on koostatud Mati poja Madise mälestuseks. Mati on perfektsionist ja maksimalist. Seetõttu on täiesti tavaline avastada Sirbist, Kesknädalast jm tema järjekordset kirglikku sõnavõttu eesti keele ja Eesti kultuuri, ajaloo jne kaitseks. Matit puudutab ükskõik milline salapolitika ja ebaausus. Mati on jäänud järjekindlaks demokraadiks. See tähendab, et ta on valmis ka vägagi ränga hinnaga kaitsma põhimõtteid, mis annavad kõige kõrgema koha vabadusele, solidaarsusele ja inimväärikusele.

Rein Ruutsoo

Toomas Pauri autorisaade Raadio Marta

Laupäeval, 2. septembril kell 10.00 on Toomas Pauri saatekülaliseks tuntud koolipapa, Riigikogu liige **Märt Sults**. Kordusaade on teisipäeval, 5. septembril kell 15.00.

Raadio Marta sagedus on 100,7 MHz. Saadet saab kuulata ka internetis: live.martafm.ee

Eesti Keskerakonna senior-sektsioon

õnnitleb oma lugupeetud juubilare:

sektsiooni juhatuses esimees **ELMAR-JOHANNES TRUU 75** (sündinud 19.08.1942)

aktiivne keskerakondlane, alpinismiveteran, esimene eestlane, kes vallutas Elbruse mäetipu **BERNALD SILLAOTS 85** (sündinud 27.08.1932)

Klubi „Keskpäev“ koosviibimine

Laupäeval, 9. septembril kell 11 Keskerakonna Haaberseti piirkonna büroos [Õismäe tee 57A].

Külla tuleb Keskerakonna peasekretär **Mihhail Korb**.

Info telefonil 5541302, 53337360

Juhatus

Tartu üritused

Teisipäeval, 5. septembril kella 10-12

nõustab abivajajaid Keskerakonna Tartu büroos jurist **Asta Liivak**. Teenus on tasuta. Info ja registreerimine tel 55682756

Neljapäeval, 7. septembril kell 14 kohtutakse haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12) Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimehe **Heljo Pikhofiga**.

Kellel on Eestimaal hea elada?

Igaüks võiks elurallil korra peatuda ja endalt seda küsida. Arvata võib, et vist kuni 80% inimestest ei liigita ennast hästi elavaks. Muutunud on valitsus, ent elamis-alased probleemid on visad paigalt nihkuma. Ikka peab pensionär toimetuleku nimel meeletult pingutama. Ikka on Eestil Euroopa Sotsiaalhartat ääres ulatuses vastu võtmata.

Pensionäride probleemidest eriti ei räägi-tagi – need on ammu samahästi kui maha vaigatud. Nad on väljasurev põlvkond, kelle tööpanus ka väikese palga eest on olnud märkimisväärne. Tänapäevased noored püüavad hankida kergesti omandatava humanitaarhariduse ja loodavad pärast 3-aastaseid õpinguid haljale oksale jõuda. Ametnike arv juba ammu ületab tööliste arvu ning iga taluniku või ettevõtja kohta jätkub kontrolli ette ja taha. Igal aastal raiutakse meeletult metsa, et puit jagada välismaistele firmadele, kes aga saadava kasumi riigist välja viivad.

Eesti on väikeriik ja siin peab valitsus inimestele appi tulema. Ammu oleks aeg riigifirmade loomiseks, et saadav tulu Eestimaale jääks. Pensionäridel soovitan hääletada nende parteide poolt, kes lubavad pensione erakorraliselt tõsta. Valimistel on pensionärid suur jõud ja iga partei unistab nende häälest.

Arvo Reiman, Veriora, Põlvamaa

Maja omanikust selle osanikuks

Martlaarliku omandireformi tagajärjel tekkis kümneid tuhandeid sundüürnikke. Meedias on see teema laialt ja pikalt käsitlemist leidnud. 26. juuli Kesknädala esiküljel oli kirjutis "Valitsus kuulab lõpuks ka sundüürnikke", milles anti teada, et valitsus on käivitanud sundüürnikele kompensatsiooni maksmiseks omandireformikomissiooni ja Eesti Üürnike Liit on kodukaotanute kaitsel täiel jõul nagu alati.

Kuid omandireformiseaduse elluviimises sisaldub veel selline hoopis eriline nüanss, mille ohvriks olen mina langenud.

Mu sünnitalu „Pärna“ asub Hiiumaal Käina vallas Kassari saarel. Nõukogude võimu lõpuastail alalisi elanikke seal polnudki, kuid suveti olid toad siiski rahvast täis, õuedes autod ja telgid. Mulle selline „laagrielu“ ei meeldinud, ning otsustasin endale eraldi suvemaja ehitada. 1987. a suvel saingi Käina vallast vastava ehitusloa. Mulle eraldati Pärna talu maadest 2071-ruutmeetri krunt suvila ehitamiseks. Alustasin töödega sama aasta augustis ja 1988. a. jaanipäevaks olid tööd lõpetatud ning maja elamiskõlblik. Rajasin maja juurde ka õuna- ja marjaaia.

Eesti Vabariigi taasiseseisvumisel aga sattusin

omandireformi hammasrataste vahele.

Pärna talu seaduslikke pärijaid oli kolm – seega igale 1/3 mõtteline osa talust. Seda, et ma ehitasin talumaale endale eraldi maja, ei võetud arvesse. Kõik pandi ühte „patta“ ja ma pidin leppima oma maja „ärastamisega“. Mulle kuulub nüüd vaid üks kolmandik mu enda ehitatud majast ja rajatud aiast!

Ilmselt on minuga toimunu üks väga erandlik nähtus Eesti Vabariigis. See meenutab stalinlike repressioone elanike kallal, veel puudub vaid kulakuks tembeldamine ja deportatsioon.

Eesti Vabariigi omandireformiseaduse selline kohaldamine on demokraatliku riigikorralduse häbiplekk.

Elmar Hollmann, Kärkla, Hiiumaa

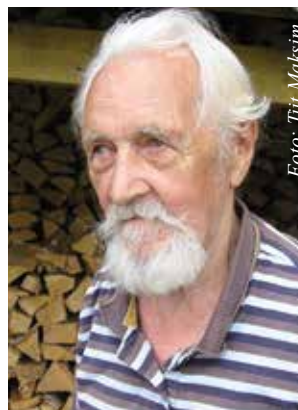

Foto: Tit Maksim

Tallinna Televisiooni kõrval võiks olla ka Keskraadio

Eestis ilmuvad ajalehed Kesknädal ja Pealinn ning olemas on Tallinna Televisioon. Miks pole siiani veel raadiojaama, mis oleks mõeldud lihtrahvale?

See raadio (nimeks näiteks Keskraadio) võiks teha ülevaadet ka Kesknädalast ja rääkida lehes käsitletud teemadel, anda sõna lihtrahvale ja lasta südant puistata, mängida muusikat igale maitsele.

Hillar Kohv Viinahaualt Tori vallast Pärnumaal

Tallinnas käib üha tihedam rebimine töökohtade pärast

Kohalike valimiste lähenedes on tihenend konkurents linnavalitsuslikele töökohtadele. Kuna reformierakondlane Kristen Michal lubas kõik linna palgal olejad vallandada, on võimalus sadade vabade töökohtade tekkeks, ning see innustab.

Kuigi mitmed tööd ihkavad isikud on esitanud oma CV-d linna peale kohale, näitab nende senine tegevus, et kandideeritakse siiski sootuks muudesse ametitesse. On raske uskuda, et Raivo Aegil, Kristen Michalil ja Rainer Vakral puudub enesekriitika ning nad tõsimeeli usuvad, et nende kesine linnaelu puudutav teadmispagas võimaldaks töötada omavalitsusjuhina.

Aga kiikame lähemalt, kuidas linnatööle kandideerijatel läheb.

Raivo Aeg sihhib MUPO juhiks

Mõni päev tagasi korraldas IRL-i liige Raivo Aeg linnavalitsuse ees parasjagu segadust külvanud haarava *performance*'i, kuhu olid kaasatud londistatud kõrvalosatäitjad. Õhevil Aeg poseeris meeleldi fotograafidele ning tegi muudki tsirkust. Häiritud mõõdakäijad, keda seltskonna väljakutsuv käitumine ahistas, arvasid, et eks ole tegemist järjekordse poliitteaatri etendusega. Ent nad eksisid. Poliitikaga polnud üritusel mingit pistmist. Toimus Raivo Aegi töövestluse järjekordne voor. Endine politseinik meenutas linlastele, et ettearvamatu käitumisega ekstreemsed kodanikud võivad palju segadust tekitada, aga tema kui endine KAPO peadirektor suudaks sellised ekstsessid ära hoida, kui saaks vaid MUPO juhi koha endale. Aegist peab aru saama, sest kuna IRL-i reiting on langenud alla valimiskünnise, satub tulevikus lõõgi alla ka tema koht Riigikogus. On hea, kui selleks ajaks saab veidi püsivamale palgale ega pea toimetuleku pärast muretsema.

MUPO direktori koht sobib Aegile. Tal on kogemusi ja haaret. Juba tema karmipilgulised reklaamid, mida linn on täis riputatud, distsiplineerivad kurikaalu siivsamtalt käituma. Igatahes on Aegi šansid MUPO direktoriks saada märksa suuremad kui püüdmatu linna peakoht.

Michalist saaks tubli lasteaiadirektor Reformierakonna nimekirjas kandideeriv Kris-

ten Michal näib pealt vaadates karuse ja turtsaka mehena, ent tahumatu välimus peidab hella ning kaastundlikku südant. Vabal ajal käib poliitika meelsasti laste mängutubades mudilastega hullamas. Hiljuti sai avalikkus imetleda nunnusid kaadreid Michalist õnnelikult mängivate laste taustal. Kristeni edastatud sõnum kõlas muusikana lapsevanemate kõrvadele, sest kes siis ei sooviks, et laste kasvatamine odavamaks läheks. Kuigi Tallinna linnavalitsus lasteaiakulusid pidevalt kärbib ning sügisel mudilaste tasuta toitlustamist alustab, pole see lastesõber Michali jaoks piisav. Tema soovib enam. Kuldaväärat algatus, ent vaevalt sellest linna peaks valimiseks piisab. Ennetades soovoliniku soovitus, võiks Michalile pakkuda lasteaiadirektori kohta, kus saaks laste taustal poseerides oma kuldaväärat mõtetest pajatada. Siis poleks tarvis pidevalt heietada Tallinna probleemidest, millest Michal tõtt öelda suuremat ei mõika.

Aga mida teha Rainer Vakraga?

Tuleb tunnistada, et kõige kahvatumalt esineb CV esitanud tööloovijatest Rainer Vakra. Mõtteid on mehel ju seljatäis, aga kahjuks napib oskusest teadmisi süstematiseerida. Ajuti tunduvad asjad Vakra peas segi olevat nagu Kört-Pärtli sark sinisel esmaspäeval.

Mille muuga seletada, et ambitsioonikas linna peaks pürgija valjul häälel õiendab, kuidas Tallinnas on demonteeritud õismäele ja Mustamäele viinud trammitee. Selliste fopaadega ei tohiks töövestlusel küll välja tulla. Ka muus jääb Vakral süsteemsest lähenemisest puudu. Kuid tühjast tüli tõstes ja tulevast töödandjat valjult põhjates usaldust ei võida. Sellepärast ongi Vakra puhul kahtlus, et ta ei sobi ühtegi linnavalitsuse ametisse, sest ka kõige lihtsama töö tegemiseks on tarvis tahet, teadmisi ja sisemist kultuuri.

Eks aeg näita, milliseks töölekipujate saatus kujuneb. Ühte võib aga juba praegu kinnitada – linna peamõõtu meest nende kolme CV-esitanu hulgas pole.

Vsevolod Jürgenson, Tallinn-Mustamäe

Rekordiline osavõtt Jüri Ratase XIII jalgrattavõistlusel

Pühapäeval, 27. augustil Pirita Spordikeskuse terviseradadel toimunud 13. Jüri Ratase jalgrattavõistlusel osales üle 800 rattasõbra. Tasuta kogupereüritusel oli kavas mitmeid distantse lastele ja täiskasvanutele ning palju harivaid ja sportlikke tegevusi. Kõik osalejad pälvivad medali ja kinkekoti; naiste ja meeste esikolmik sai ka karika ning teisi auhindu.

„Jalgrattavõistluse eesmärk on tuua igas vanuses inimesi koos sõprade ja perega värskesse õhku sporti tegema. Pühapäevane võistluspäev näitas ilmekalt, et jalgrattasõit on armastatud spordiala, mis kogub üha uusi harrastajaid. See annab indu ja energiat jätkata jalgrattavõistlustega ka edaspidi,“ lausus võistluse peakorraldaja, peaminister Jüri Ratas. „Täna südamest kõiki vabatahtlikke ja koostööpartnereid, kelle toel suutsime kolmeteistkümnendat korda ilma osalustasuta spordivõistlust korraldada.“

Merili Sirvel ja Mairis Öispuu.

Jalgrattavõistlus algas Sparta Spordiklubi soojendusvõimlemisega ning avatud olid ka Sportlandi rattaabi ja Jaffa joonistustelk. Õpetussõnu ja infomaterjale jagasid Päästeameti, Politsei- ja Piirivalveameti ning Operation Lifesaver Estonia esindajad. Ühtlasi loositi kõigi osalejate vahel välja palju sportlikke ja lõbusaid kingitusi.

Jüri Ratase jalgrattavõistluse meestesõidu võitjate ülitihedas konkurents Helmet Tamkõrv, edestades napilt Alges Maasikmetsa. Kolmanda koha saavutas Kristo Sepp. Naistesõidu võitis Liisi Rist, talle järgnesid

Jüri Ratase 13. jalgrattavõistluse täiskasvanute sõidu tulemused on kättesaadavad kodulehel: <http://www.championchip.ee/results/740>

Tallinn 10130, Toom-Rüütli 3/5, Kesknädal

Populistlik lauluke

Kui ma istun troonile, linna võimupositsioonile, siis ma teen, mis mina luban. Mida luban, seda teen!

Tähed alla toon ma taevast, päästan teid kõiksugu vaevast. Särama siis hakkab päike, elu see saab kuldse läike.

Kõik räägivad vaid eesti keeles, isamaa on kõigil meeles. Rikast riiki pole vaja, raha rikub rahva ära. No milleks teisi valida, sellest aru ma ei saa!?

Mõned pistan vangitorni, las nad istuvad seal mornilt. Pritsin nende peale sappi, võtan tõrjerühma appi.

Meil on Rootsi pangas raha. Milleks oma panka vaja? Neid on vaja karistada, no mis nad raha laristavad!?

* * *

Ja küllap rahvas aru saab, keda tuleb valida!

Lulendanud *Populist*

Nädala juubilar TIINA JÕGEDA 55

Tänane sünnipäevalaps on Tiina Jõgeda, kes on õppinud küll ülikoolis eesti keelt ja kirjandust, aga kes sarnaselt paljude teiste filoloogiatudengitega tõmmati pärast koolilõpetamist ajakirjandusse. Erinevalt paljudest teistest filoloogidest, kes kunagi ajalehtede juures alustasid, on tema jäänud ajakirjandusele truuks.

Tiina Jõgedal oli algusest peale õnne ses mõttes, et ta valis töökohaks ajalehe Eesti Ekspress, mis ilmub tänini. Ekspressi peetakse lausa Eesti ajakirjanduse lipulaevaks, tänu millele on Tiina Jõgeda end kirjutanud Eesti ajakirjanduse ajalukku. Aastal 1997 valisid lugejad Eesti Ekspressi ajakirjaniku Tiina Jõgeda ajakirjanikeliidu korraldatud konkursil Eesti parimaks trükiajakirjanikuks. Kaks aastat hiljem ilmus temalt Tartu Kommertspanga asutaja Rein Kaarepere elulooraamat „Saldo“.

Eesti Ekspressist on viimase ligi 30 aasta jooksul läbi käinud sadu inimesi, aga Tiina Jõgedal on olnud õnne jääda töödandjale, Ekspressi asutajale Hans Luigele truuks. Lisaks Priit Hõbemägi ja Madis Jürgenile on Tiina Jõgeda kolmas, kes püsib rivis väljaande algusaegadest. Tõsi, Hõbemägi ja Jürgen tegelevad edasi päevakajaliste teemadega, kuid Jõgeda on keskendunud sellistele igavikulistele teemadele nagu õnn ja armastus.

Tiina Jõgeda on Ekspressiga seotud nüüd juba peaaegu 30 aastat. See on pikk aeg, kui arvestada, et psühholoogid, kellel on see naine nüüd tegutseb, soovivad töökohta vahetada iga 5–10 aasta tagant. Aga ju siis on Jõgeda leidnud Ekspressis oma õnne ehk selle, mille uurimisele on ta pühendunud viimased viisteist aastat.

Kui Jõgeda sellised päevakajalised teemad nagu korruptsiooni paljastamise sinnapaika jättis ja õnnest hakkas kirjutama,

mõtlesid paljud teda tundvad ajakirjanikud, et ta on lolliks läinud. Aga see oli eksitus. Nüüd on Jõgeda kirjutanud Ekspressis oma „Õnne valem“ kolumni juba üle kümne aasta ja teda peetakse selles valdkonnas autoriteediks.

Aastal 2011 ilmus Tiina Jõgedalt raamat „Õnne valem“, mis põhineb ilmunud artiklidel. Autori sõnul on igal inimesel oma sisemine rütm, mille järgi ta valib oma elustiili, ja kui tal ka tegelikult on võimalik selle järgi elada, on inimene palju õnnelikum. „Kahjuks me ei saa elada oma rütmide järgi, aga inimesel on oma sisemised rütmid. Inimesed, kes tahavad hommikuti kaua magada ja kelle unevajadus on suurem, peaks saama elada oma vajaduste järgi,“ märgib ta. Tiina Jõgeda on enda kohta ise kirjutanud, et on lõpetanud Professionaalse Psühholoogia Erakooli psühholoogilise nõustajana, pidanud kõrgkoolides psühholoogialoenguid ja kirjutanud artikleid. Tema nõustamispraktikas sagedamini käsitlemisele tulnud teemad on isiksuse areng ja arengukriisid, depressioon, ärevushäired, pere- ja paarisuhted. Tal on oma psühholoogilise nõustamise erapraxis ja ta võtab inimesi vastu oma kontorist Tallinna kesklinnas.

Õnne teema paelub elu jooksul paljusid inimesi. Näiteks teoloog ja filosoof Toomas Paul võrdleb õnne koogiga – parima koogi retsept on samasugune nagu õnne valem; mõlemad saab küpsetada erinevatest ainetest ja isesugustes vormides. Iga nädal ilmub mõni retseptiraamat ja eneseabiõpik, mis kõik leiavad tänuks ostja. Samas peab Toomas Paul Tiina Jõgeda õnneraamatut eriliseks, kuna see on emotsioonide metakulinaaria. Jõgeda oskab tänu oma ajakirjanikukogemustele muuta teemad arusaadavaks ja huvitavaks. Ta tutvustab kümneid koolkondi, jagab infot psühholoogia kõõgipoolt ning pa-

Foto: Scanpix

kub lisaks muheda lugemist. Täpselt nii nagu ka ajakirjanduses, kus soolasele supile ja praele lisaks peab pakkuma midagi head – magustoitu. Kolleeg Priit Hõbemägi, kes näib olevat samuti oma õnne Ekspressis leidnud, märgib, et tihti peale ei saa inimene aru iseendastki, rääkimata teistest. Tema väitel aitab Jõgeda inimesel endast paremini aru saada.

Ettevõtja Alar Tamming tunnistab, et kuigi õnnelikkusse püüdvad teadlikult või alateadlikult kõik inimesed, on õnne uurimine jäänud kahjuks psühholoogia peavoolust kõrvale. Tegeldakse depressiooni, enesetappude ja isiksusehäiretega, kuid praktilist kasu annavad need uuringud vähe. Jõgeda püüab seda tühikut täita. Tema mõtisklused inimesest koos psühholoogia valdkonna näi-

detega aitavad mõista, et peale välise ja materiaalse maailma eksisteerib midagi veel tähtsam – inimese sisemaailm – ja sinna ongi peidetud õnnelikkuse võti.

Tiina Jõgeda on õnne valemist lahates öelnud, et lisaks armastusele on väga tähtis tänuilikkus. Need inimesed, kes oskavad enda jaoks mõtestada, kui tänuilikkud nad on mingite asjade üle oma elus, on õnnelikud inimesed. Inimene võib olla tänuilik oma emale, tänuilik tervise eest, tänuilik selle eest, et inimene saab olla, kus ta on. „Kui iga päev oma päeva selliselt kokku võtame, annab see suure õnnetunde igaks päevaks,“ märgib Jõgeda, „sellest räägitakse aga kahjuks vähe.“

Lisaks muule on Tiina Jõgedale pakkunud huvi Anatoli Kašpirovski fenomen. Kašpirovski oli

ligi 30 aastat tagasi NSV Liidu Kesktelevisioonis tuhandeid televaatajaid köitnud umeravitseja ja psühhoterapeut.

Jõgeda sõnul oli Kašpirovski nähtus omas ajas ning tema kuulsus ja mõju tulenesid eelkõige sellest, et ta sattus nimelt sellesse aega, 1980-ndate lõppu. „Nõukogude inimesed olid nii näljas, nad ei olnud saanud aastakümneid rääkida oma hingeelust, vaimuelust. Sellest räägiti ainult kõõgilaua taga,“ märgib Jõgeda. „Selliseid saateid ei olnud, kus oleks ette võetud isiksuse arengu või ravitsemise teemasid. See kõik tuli tühjale ja söötis maale, ja publik oli väga tänuilik selle eest.“

Eelnevalt oli Kašpirovski töötanud 25 aastat psühhoneuroloogiahaiglas psühhiaatrina. Ta valdas inimeste psühholoogia mõjutamise ja inimestega manipuleerimise tehnikat. Ta oli professionaal, oma töös suurepärase. Tänu meediakuulsusele valiti Anatoli Kašpirovski Venemaa riigiduumasse, edasi läks ta Ameerikasse. Praegu käib ta aeg-ajalt Venemaal esinemas.

Psühholoogia valdkond on tänapäeval üha olulisem. Läänes on inimesed aastakümneid kasutanud psühholoogide abi. Nõukogude Liidus midagi sellist polnud, ja kui inimesed murdusid, pandi nad hullumajja. Kašpirovski oli klassikaline psühholoog, mitte hüpnotisöör. Ta ravis väidetavalt oma sõnadega psühholoogilistest hädadest terveks 10 miljonit inimest. See on tõenäoline, sest paljud tervisehäädad alluvad sõnale, enesesisendusele ja meditatsioonile. Kui tema oli see isiksus, keda vaataja uskus, ja vaataja oli andnud oma alateadvusele korralduse nüüd selle saatega terveks saada, siis ta võis ka vabalt saada terveks, tunnistab Jõgeda. Tema väitel õpetas Kašpirovski lihtsaid asju: jää iseendaks, kuula iseennast, ole see, kes sa oled. Kõik see on tänapäeval enesestmõistetav

ja seda võib lugeda igast eneseabiõpikust.

Ka praeguses meditsiinis toetatakse Jõgeda sõnul sellele, et väga paljud haigused on iseravitavad – eneseteraapia ja usuga. Üks hea näide on platseebo-efekt – kui inimene terveneb ka suhkru tableti abil. Inimese teadvust on vähe uuritud ja seoses sellega peetakse teadvuse uuringuid 21. sajandi uuringuteks. „Kuhu me nendega jõuame, mida me seal veel leida võime – kes teab,“ tunnistab Jõgeda.

Jõgeda on seisukohal, et normaalne inimene peaks tundma kõiki tundeid, nii häid kui ka halbu. Hea enesetunde tagab tasakaal. Juba vanadelt roomlastelt on pärit kõnekäänd „terves kehas terve vaim“. Juba siis teati, et tervis tähendab tasakaalu füüsilise keha, meelte, mõtete ja tunnete vahel. Igaüks on kogenud, et kui kasvõi nohukõha kimbutavad, siis on raske jääda heatujuliseks. Ja vastupidi: optimistlik ja positiivselt mõtlev inimene paraneb haigustest kiiremini. Tänapäeva meditsiinuuringud kinnitavad, et paljude haiguste kulg sõltub inimese mõttemaailmast: kui haigusega võitleja suudab tööd teha oma tunnete ja alateadvusega, võib paranemine osutuda kergemaks. Üha enam räägitakse sellest, et kõige parem arst ja tervendaja on inimene endale ise: eluviisidest ja harjumustest sõltub väga palju, kas haigused pääsevad organismi kallale või mitte. Ning kui siiski on midagi korraldust ära, saab inimene ise oma toitumistavast ja igapäevaseid harjumusi korrigeerides palju teha hädadest jagu. Teadmisi õigetest eluviisidest ei omandata sünniga, neid tuleb õppida. Õnneotsingud on eneseotsingud. Õnnelik olemiseks peab inimene õppima tundma iseennast. Täna juubilar Tiina Jõgeda aitab meid selles õppimises.

Inno Tähismaa

Kütaaluse Kata istub parlamenditrepil, märg kalts käes, ja mõtleb. Kodumaast ja Isamaast.

Kas Eesti on mu kodumaa või isamaa? On neid siis tõesti kaks? Põrgupäralt!

„Mis sa vannud, Kata?“ küsis mõõduv Nestori-poiss, ja ma kordasin oma dilemmat.

„Kuidas võtta...“ venitas esimees. „Ühelt-poolt oleks nagu üks... Aga jälle teiselt-poolt...“ Poliitikuna libises ta vastamiset kõrvale küsimuse esitamisega: „Kas sa, Kata, usud, et kapo Toompead ka pealt kuulab?“

„Muidugist usun! Linnavalitsuses on neil ju püsistuudio!“ kinnitasin.

„Ma ei tahaks midagi arvata, aga kui on juba üle kahe kodumaa, siis hakkab kapo kindlasti uurima.“ Ja Nestor kadus püstistardi kohta ennenähtamatu kiirusega.

„Kodumaa on paik, kus on sinu kodu,“ arvas sotsiaalminister Jevgeni Ossinovski. „Isamaa on paik, kus sündis sinu isa,“ arvas justiitsminister Urmas Reinsalu. „Kodumaa on maa, mille kodanik sa oled,“ arvas õiguskantsler professor Ülle Madise.

„See on siiski segane küsimus, ma pean veel mõtlema...“

„Kui on piisavalt aega,“ arvas dressipükstes kodanik, „on mõlemad kolm nõutud passi õhtaks mu laua peal. Niipalju saan ma ikka kamandada aega!“ Ma ei uskunud oma kõrvu! Tema kamandab Aega! Kui asjad on nii kaugel, siis minu loosung oleks „Aeg maha!“ Ja tema puhub veel vilete teiste inimeste peale.

„Nõuame seaduste muutmist! Sõna „Isamaa“ soolius tuleb sooneutraliseerida!“ ütles armsa näoga pehmekene bassihäälega.

„Neutraliseerida? Vanasti nimetati seda kohitsemiseks,“ pomises Kata üpris kurjalt.

Siis ilmus armastatud jalgpallur. Mul ei torka ta nimi kohe meelde. Noh, see jube kuulus sportlane, kes on Eestile tohutul kuulust toonud! Tema arvas, et saab olla ikkagi vaid üks. Mart Helme tegi

selle peale muidugist korgitseri ja torkas: siis sa võiksid autasustamispedestaalil ka käe südamele panna ja sellest märku anda.

„Ma võin Eesti hümmi kaasa laulda!“ ütles Eesti kodanikust jalgpallur.

Oma ootamatust mõttekäigust sattus Kata nii segadusse, et hakkas luksuma. Nagu tellimise peale ilmus kohale segadus-spetsialist dr. Aug, kes Katal selgitas, et too peab kuiva pesu selga vahetama, et luksumisest pääseda, teistele aga ütles, et üpris tavaliselt on nii: kodumaalt soovitakse igasugu ande saada, isamaale aga tahetakse neid ise anda.

Isamaa valitakse südame järgi, kodumaa kodakondsuse järgi. Selles nad erinevadki. Kodumaa-armastus on piirides, isamaa-armastus on piiritu! Jüst-jüst! See sunnibki inimesi riigi-hümmi kaasa laulma.

Sander Lant